Resultaten online vragenlijst

Als onderdeel van het participatietraject richting het toets- en afwegingskader grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit

In opdracht van:

Gemeente Montfoort

28 oktober 2020

E:M+MA.

Inhoudsopgave

Inleiding **2**
Samenvatting **4**
Resultaten **6**
Uitgangspunten **22**

Inleiding

Nederland zit middenin een energietransitie. In de komende decennia maken we de overstap van fossiele brandstoffen (zoals olie, gas en kolen) naar duurzame energie (zoals zon en wind). En we gaan flink besparen op ons energieverbruik. In het Klimaatakkoord, dat het kabinet in 2019 heeft ondertekend, zijn hier afspraken over gemaakt.

In Nederland bestaat er 30 energieregio's die op regionaal niveau invulling gaan geven aan deze nationale afspraken. De gemeente Montfoort is onderdeel van de energieregio U16. Samen met 15 andere gemeenten, 4 waterschappen en de provincie Utrecht wordt bepaald hoeveel en op welke wijze zij willen bijdragen aan de landelijke doelstelling om in 2030 49% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. Deze afspraken worden vastgelegd in de Regionale Energiestrategie (RES).

Lokale bijdrage aan de regionale opgave
Het college van de gemeente Montfoort wil een bijdrage leveren aan de regionale opgave. Wat deze lokale bijdrage gaat zijn, is momenteel nog niet bekend. Wel staat vast dat er op lokaal niveau meer duurzame elektriciteit moet worden opgewekt. Daarom onderzoekt de gemeente Montfoort waar grootschalige opwek van duurzame elektriciteit technisch haalbaar en landschappelijk inpasbaar is. Maar ook welke voorkeuren inwoners, lokale bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbende partijen hebben. Oftewel: wat is maatschappelijk aanvaardbaar?

Participatietraject
EMMA ondersteunt de gemeente Montfoort in het opzetten van een participatietraject om inzicht te krijgen welke voorkeuren, belangen en waarden voor inwoners het zwaarst wegen bij het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit binnen de gemeente. Onderdeel van dit participatietraject is een online vragenlijst, waarvan de resultaten in dit rapport worden besproken. Naast een online vragenlijst, worden er ook een reeks (online) inloopavonden en (groeps)interviews met verschillende stakeholders georganiseerd.

Toets- en afwegingskader
De bevindingen uit het participatietraject worden meegenomen in het opstellen van een toets- en afwegingskader voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit. Op grond van dit toets- en afwegingskader bepaalt de gemeente Montfoort waar en op welke wijze de realisatie van installaties voor het opwekken van duurzame elektriciteit binnen de gemeente wordt toegestaan.

Doel en vraag

De online vragenlijst is een *eerste stap* om inwoners te betrekken bij het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit in de gemeente en biedt een *eerste indruk* van de houding van inwoners ten aanzien van de energietransitie en hoe zij graag willen dat dit lokaal wordt vormgegeven.

Werkwijze

De vragenlijst is in nauwe samenwerking met de gemeente Montfoort opgesteld en afgestemd. De vragenlijst bestaat uit een combinatie van stellingen met beoordelingsschalen, meerkeuzevragen, prioriteringsvragen en meerkeuzevragen. Bij een aantal vragen hebben respondenten de optie

gekregen om hun antwoord(en) toe te lichten of aanvullende voorkeuren of suggesties te geven. Ook deze antwoorden worden meegenomen in dit rapport.

De vragenlijst is opgesteld via het online enquetehulpmiddel *SurveyMonkey*, waarbij de link naar de vragenlijst is verspreid via social mediakanalen van de gemeente en advertenties in een lokale krant. Van 17 september 2020 tot 13 oktober 2020 heeft de vragenlijst online gestaan en hebben inwoners de mogelijkheid gehad om de vragenlijst in te vullen.

Samenvatting

Hieronder wordt een korte samenvatting gegeven van de resultaten uit de vragenlijst. Het volgende hoofdstuk biedt extra context en toelichting bij deze resultaten.

Houding ten aanzien van de energietransitie

- 82% van de respondenten vindt het belangrijk om duurzame energie te gebruiken. Drie van de vier respondenten vindt ook dat de gemeente Montfoort het opwekken van duurzame energie moet faciliteren.
- Respondenten zijn verdeeld over de vraag of de gemeente Montfoort het eigen energieverbruik zoveel mogelijk lokaal moet opwekken. Een deel van de respondenten vraagt zich af waarom dit lokaal moet worden opgewekt, en ziet betere oplossingen elders.
- Het gros van de respondenten (81,5%) onderstreept het belang om zich actief in te zetten voor energiebesparing. Als dit resulteert in minder windmolens en/of zonnepanelen, vinden de respondenten dit een plus.

Voorwaarden voor het plaatsen van zonnevelden en windmolens

- Bij het plaatsen van windmolens vinden de respondenten het meest belangrijk dat zij deze windmolens niet horen.
- Hinderlijke schittering van zonneparken is een andere grote zorg onder de respondenten
- Zowel bij het plaatsen van zonne- en windprojecten zijn de respondenten vooral bezorgd over de effecten ervan op het landschap en de natuur.
- Minder belangrijk vindt men financiële betrokkenheid en horizonvervuiling.

Dilemma's bij het plaatsen van zonnevelden en windmolens

- Als er keuzes moeten worden gemaakt, verkiest een meerderheid voor kleine zonnevelden dichtbij de bebouwde kom of windmolens langs een snelweg. Wel ziet een groot deel van de respondenten liever helemaal geen windmolens komen.
- Respondenten geven meerdere keren aan in hun toelichting dat ze graag zien dat eerst zonnepanelen op daken worden gelegd en andere mogelijkheden worden onderzocht voordat grote zonneparken en windmolens worden geplaatst.
- De voorkeur van respondenten gaat uit naar meervoudig ruimtegebruik bij het plaatsen van zonneparken. Bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op geluidsschermen.

Houding ten aanzien van regionale opgave en lokale bijdrage

- Ruim de helft van de respondenten (55,7%) vindt een regionale energieopgave van minder dan 1,8 TWh voldoende. Een vijfde van de respondenten staat open voor een opgave van boven de 1,8 TWh.
- De meerderheid (60,7%) van de respondenten vindt dat de gemeente Montfoort minstens 70% van het verwachte eigen elektriciteitsverbruik duurzaam kan opwekken in 2030. Wel is dit deels afhankelijk van de wijze waarop deze duurzame elektriciteit wordt opgewekt.

Betrokkenheid bij de energietransitie

- Vier van de vijf respondenten wil graag geïnformeerd worden over de voortgang van de lokale energietransitie. Ruim twee van de vijf respondenten wil graag meedenken.
- 72% van de respondenten geven aan dat ze graag via de lokale krant op de hoogte worden gehouden over de lokale energietransitie. Ook informatie via de website van de gemeente (61,8%) en via een informatiebijeenkomst (49,4%) wordt als erg gewenst gezien.
- Het deel van de respondenten dat financieel betrokken wil worden bij lokale energieprojecten, wil dit worden door aandelen te kopen (34,8%) of duurzaam opgewekte stroom af te nemen (32,6%).
- Bijna één van de vijf respondenten wil wel financieel betrokken worden, maar weet niet hoe. 16,9% van de respondenten is geheel niet geïnteresseerd om financieel betrokken te worden.

Resultaten

We vroegen inwoners van de gemeente Montfoort naar hun voorkeuren met betrekking tot het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de vragenlijst weergegeven en toegelicht. De resultaten zijn onderverdeeld in vijf onderdelen:

- Houding ten aanzien van de energietransit
- Voorwaarden voor het plaatsen van zonnevelden en windmolens;
- Dilemma's bij het plaatsen van zonnevelden en windmolens;
- Houding ten opzichte van regionale opgave en lokale bijdrage;
- Betrokkenheid bij de energietransitie.

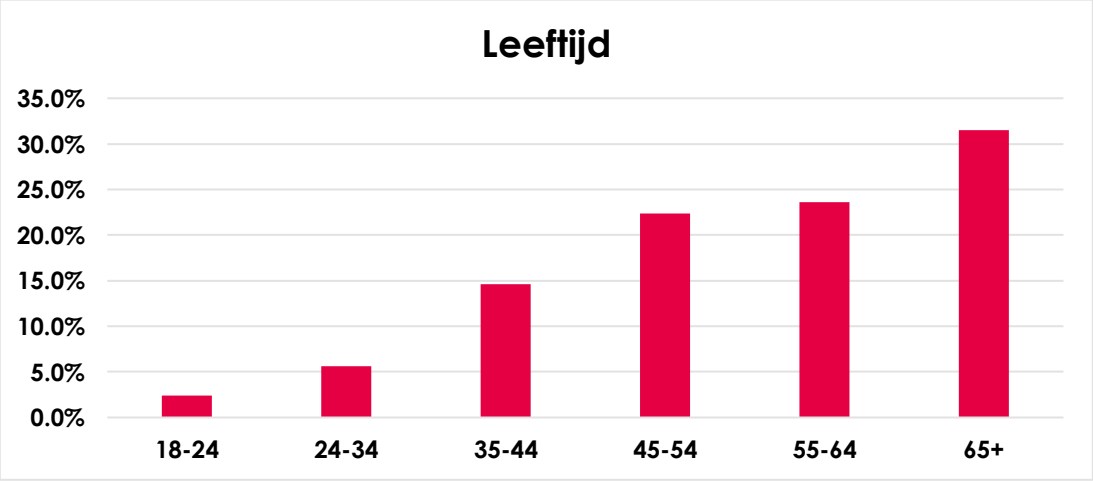
Per onderwerp geven we weer wat de rode draad uit de resultaten is en wat ons is opgevallen.

Samenstelling groep respondenten

De vragenlijst is door 110 inwoners (deels) ingevuld, waarvan 89 inwoners de vragenlijst volledig hebben ingevuld. Van deze 89 respondenten is meer dan de helft van de respondenten (55%) ouder dan 55 jaar. Slechts 2 respondenten waren jonger dan 24 jaar oud, en 5 respondenten waren tussen de 24 en 34 jaar oud.

Op basis van het aantal respondenten die de vragenlijst volledig hebben ingevuld en de populatie van de gemeente Montfoort (13.996 in januari, 2020), kunnen we hier *niet* spreken van een representatieve steekproefgrootte. Daarvoor zijn het aantal respondenten onvoldoende. De onderstaande resultaten dienen daarom eerder geïnterpreteerd te worden als eerste, grove peiling van de houding van de inwoners van Montfoort ten aanzien van de energietransitie, hetgeen een aanvulling is op de input van inwoners tijdens de online inloopavonden (zie verslag op de website van de gemeente Montfoort), maar zijn geenszins een accurate graadmeter van hoe de energietransitie speelt onder inwoners.

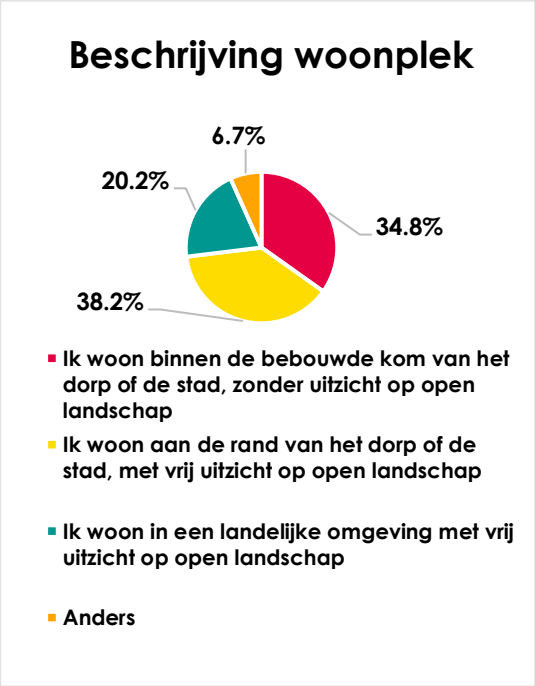
Figuur 1: Respondenten naar leeftijd

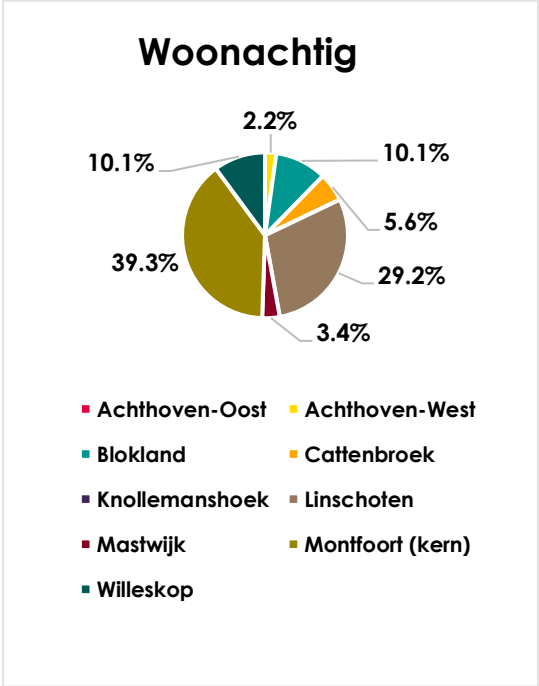
Respondenten komen voornamelijk uit de kern van Montfoort (42%), wat tevens de grootste kern van de gemeente is. Linschoten is present met 27% van de respondenten. De kernen Blokland en Willeskop zijn met ongeveer 10% van de respondenten vertegenwoordigd. De vragenlijst is door niemand ingevuld die woonachtig is in Achthoven-Oost en Knollemanshoek.

Ook zijn respondenten gevraagd naar hoe zij hun woonplek beschrijven. De woonsituatie van een respondent kan immers invloed hebben op de houding die zij hebben ten opzichte van het opwekken van duurzame elektriciteit in het buitengebied.

Figuur 2: Respondenten naar soort woonplek

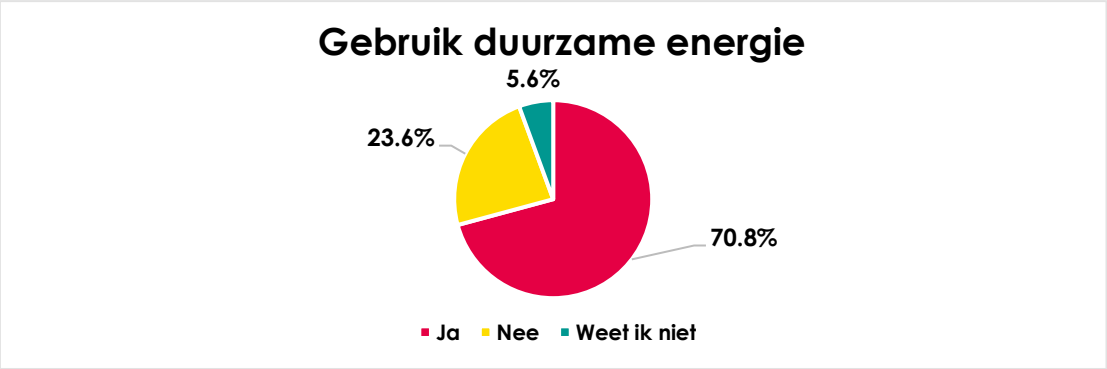

Figuur 3: Respondenten naar kern

Respondenten zijn tevens gevraagd of zij momenteel al gebruik maken van duurzame energie. Het merendeel (70,8%) van de respondenten geeft aan dat zij dit doen. Minder dan een vierde van de respondenten vermeldt dat zij geen duurzame energie gebruiken.

Figuur 4: Respondenten naar hun gebruik van duurzame energie

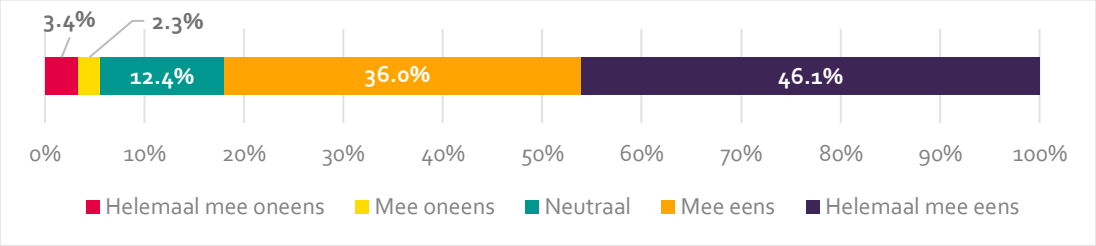

Houding ten aanzien van de energietransitie

Bij dit onderdeel van vragenlijst kregen de respondenten vijf stellingen voorgelegd waarbij ze konden aangeven in hoeverre ze met deze stelling eens of oneens waren. Men kon aangeven of ze er neutraal instaan, het (helemaal) ermee eens zijn of het er (helemaal) mee oneens zijn. Ook konden respondenten een opmerking achterlaten of een toelichting geven.

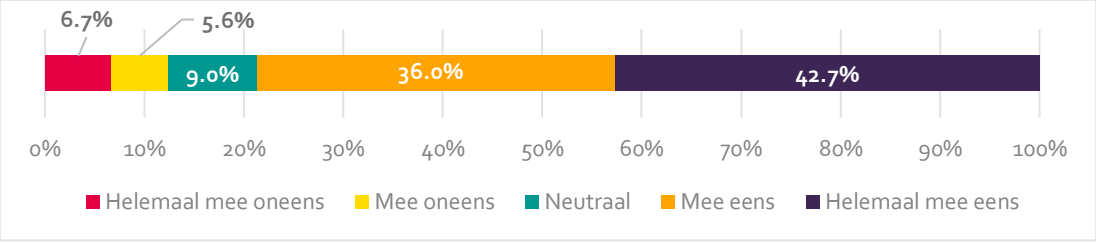
De stellingen zijn bedoeld om een eerste indruk te krijgen van de houding van inwoners ten aanzien van de opwek van duurzame energie en het besparen van energie. De resultaten worden per stelling gevisualiseerd in een grafiek.

Stelling 1: "Ik vind het belangrijk om duurzaam opgewekte energie te gebruiken"

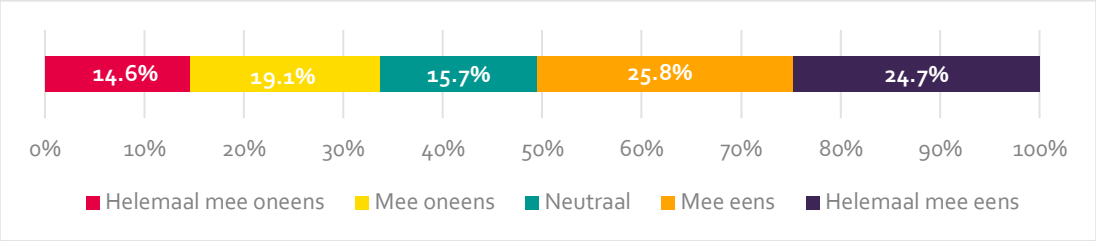
Een groot merendeel van de inwoners (82%) geeft aan het belangrijk te vinden om duurzaam opgewekte energie te gebruiken. Zo'n 6% van de respondenten geeft aan het (helemaal) oneens te zijn met de bovenstaande stelling. De overige 14% staat er neutraal in. Hieruit kunnen we opmaken dat een grote meerderheid van de inwoners van Montfoort zich in ieder geval al bewust is van het belang van het opwekken van duurzame energie.

Stelling 2: "Ik vind het belangrijk dat de gemeente Montfoort het opwekken van duurzame energie mogelijk wil maken"

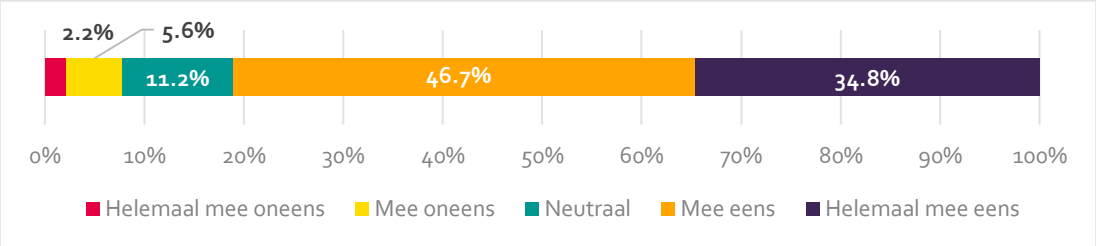
Ruim drie vierde (78,7%) van de respondenten vindt het belangrijk dat de gemeente Montfoort het opwekken van duurzame energie mogelijk wil maken. Tegelijkertijd valt uit deze resultaten te concluderen dat er een klein groep met respondenten is die het belangrijk vinden dat duurzaam opgewekte energie wordt gebruikt, maar er niet van overtuigd zijn dat de gemeente Montfoort dit moet faciliteren.

Stelling 3: "Ik vind dat de energie die we in de gemeente Montfoort gebruiken zoveel mogelijk lokaal moet worden opgewekt"

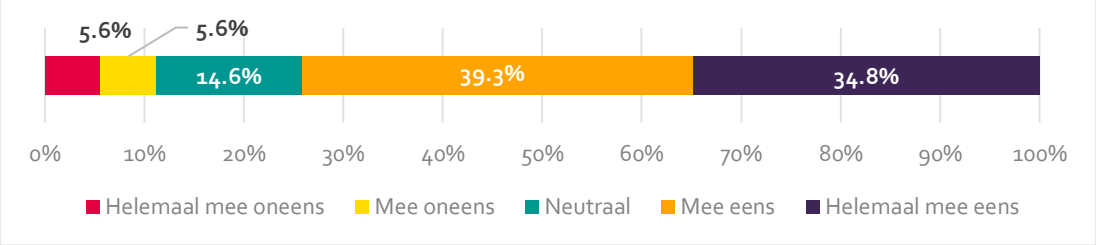
Er heerst meer verdeeldheid onder respondenten over deze stelling. Waar een nipte meerderheid (50,5%) het er (helemaal) mee eens is dat de energie die in de gemeente Montfoort wordt gebruikt ook zoveel mogelijk lokaal moet worden opgewekt, zijn er ook veel respondenten die het hier niet mee eens zijn. Een deel van deze respondenten schaart zich niet achter het uitgangspunt dat iedere gemeente haar energie lokaal moet opwekken. Men maakt zich zorgen over het effect dat lokale zonne- en windprojecten hebben op de leefomgeving, en vragen zich af waarom er niet meer mogelijkheden zijn om energie op te wekken met wind op zee of kernenergie.

Stelling 4: ik vind het belangrijk om mij actief in te zetten om mijn energieverbruik te verminderen

De verdeeldheid onder respondenten bij de vorige stelling is bij stelling 4 niet meer terug te vinden. Ruim 80% van de respondenten vindt het belangrijk om zich actief in te zetten om het eigen energieverbruik te verminderen. 11,2% staat hier neutraal in. Bijna 8% is het met deze stelling (helemaal) oneens.

Stelling 5: "Ik ben bereid mij actiever in te zetten om mijn energieverbruik te verminderen (bijvoorbeeld het isoleren van de eigen woning), als hierdoor minder windmolens en/of zonnepanelen in de gemeente worden geplaatst

Men is over het algemeen bereid om zich actief in te zetten om energieverbruik te minderen als dit resulteert in minder windmolens en/of zonnepanelen. Bijna drie vierde van de respondenten is het hier (helemaal) mee eens. Een deel van de respondenten beseft zich ook dat er windmolens en/of zonneweiden geplaatst moeten worden ondanks mogelijke energiebesparing, zo blijkt uit de toelichting van respondenten. Om die reden staan ze er neutraal in. Ook geven enkelen aan dat het hun niet uitmaakt of er meer windmolens en/of zonnepanelen komen.

Voorwaarden voor zonnevelden en windmolens

Respondenten zijn gevraagd om een prioritering aan te brengen in een zestal voorwaarden voor het plaatsen van windmolens en zonnevelden. De voorwaarden konden respondenten rangschikken naar hoogste prioriteit (1) en laagste prioriteit (6). De resultaten geven inzicht in het relatieve belang dat respondenten geven aan verschillende voorwaarden bij het plaatsen van windmolens of zonnevelden. Deze vraag was overigens niet verplicht, en is niet (geheel) ingevuld door 12 van de 89 respondenten die de vragenlijst volledig hebben ingevuld.

Uiteraard betekenen de onderstaande resultaten niet *dat* respondenten wind- en zonneprojecten in de gemeente willen. Een aantal respondenten geven ook nadrukkelijk aan in de toelichting van hun antwoorden dat ze liever helemaal geen windmolens of zonnevelden willen. Wat de onderstaande resultaten wel betekenen is dat *als* er wind- en/of zonneprojecten geplaatst moeten worden, dat de respondenten de uitgevraagde voorwaarden in de aangegeven volgorde belangrijk vinden.

Plaatsen van windmolens
Uit de resultaten blijkt dat respondenten het voornamelijk belangrijk vinden dat ze windmolens, indien deze geplaatst worden, niet horen. Voor 36,4% van de respondenten heeft dit de hoogste prioriteit. Ook het waarborgen van het karakteristieke landschap en het beschermen van flora en fauna, heeft voor veel respondenten hoge prioriteit. Respondenten maken zich ook zorgen over de slagschaduw van windmolens, maar hebben dit eerder als prioriteit twee (22,1%) of drie (26%).

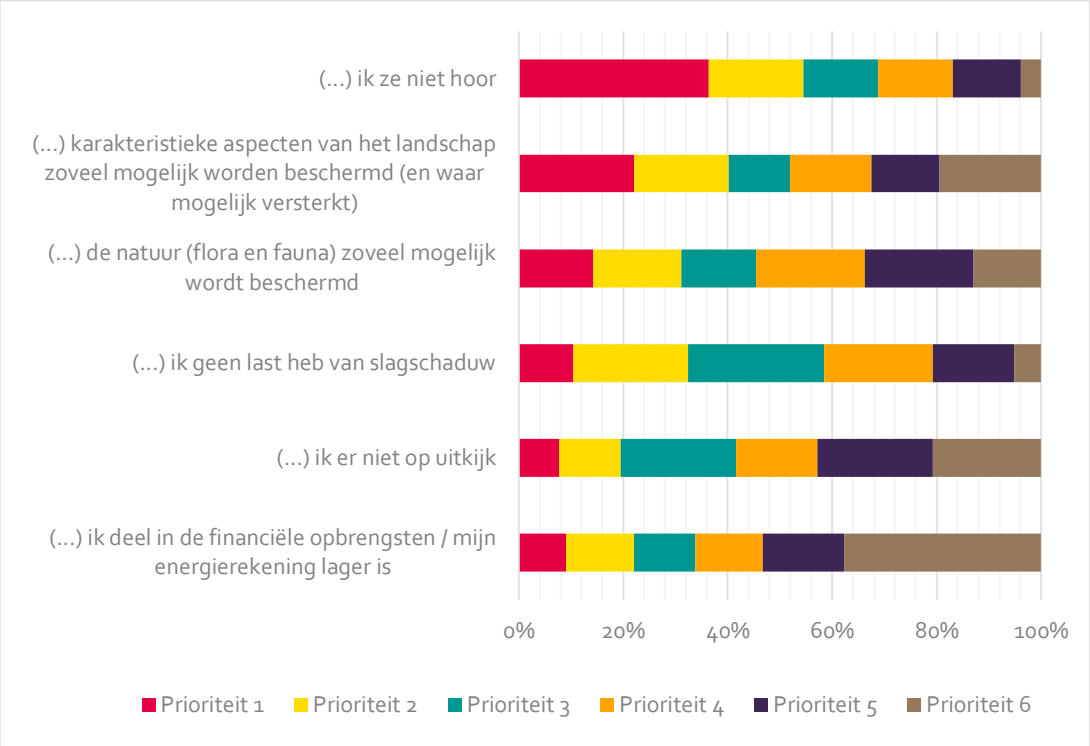
Respondenten vinden het veel minder belangrijk dat zij in aanmerking komen voor financiële voordelen, indien een windmolen wordt geplaatst. Voor ruim 50% van de respondenten heeft dit de laatste of één-na-laatste prioriteit. Opvallend genoeg maakt men zich relatief minder zorgen over horizonvervuiling. Dit betekent niet dat men er geen waarde aan hecht. Echter vinden respondenten het belangrijker dat aan andere voorwaarden wordt voldaan.

Plaatsen van zonnevelden
Voor respondenten is het erg belangrijk dat zij geen hinderlijke schittering ondervinden van het plaatsen van zonnevelden. Voor 22,8% van de respondenten heeft dit de hoogte prioriteit, en voor nog eens 25,3% van de respondenten is dit de tweede prioriteit. Bovendien vinden respondenten het uiterst belangrijk dat de karakteristieke aspecten van het landschap zoveel mogelijk worden beschermd wanneer er zonnevelden worden geplaatst. Ook de natuur moet worden beschermd, maar dit heeft slechts voor 10,1% van de respondenten de hoogste prioriteit. Wel zijn er relatief veel respondenten (26,6%) die deze voorwaarde als prioriteit twee hebben genoemd.

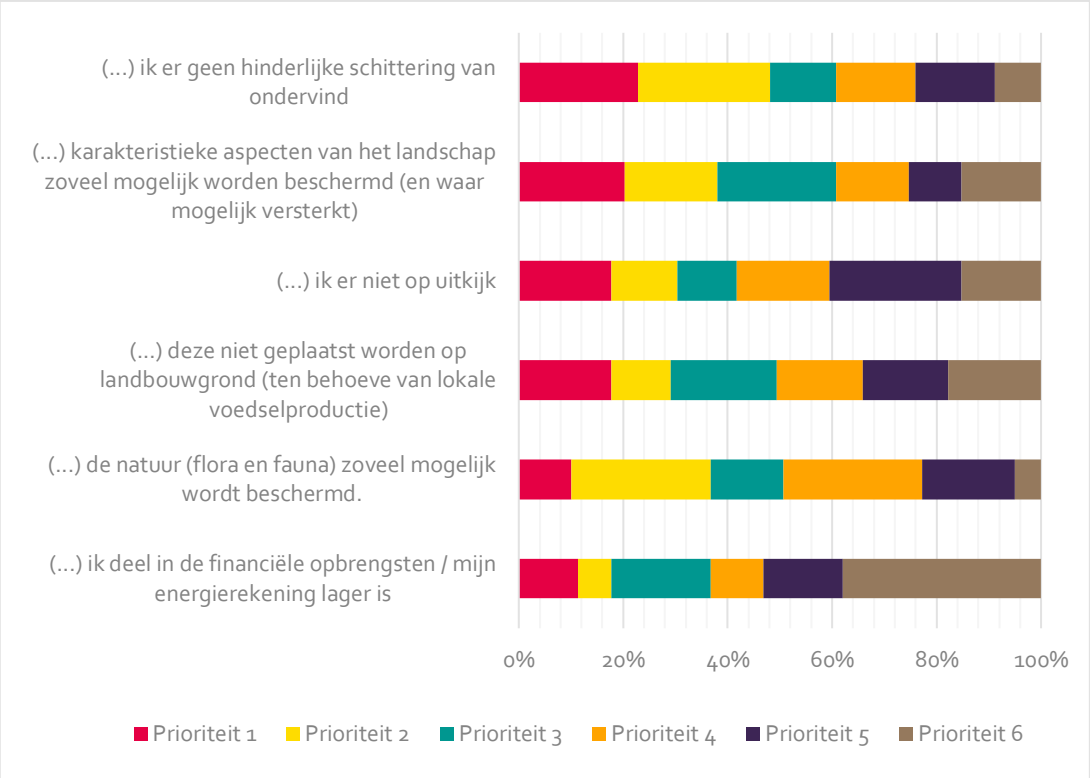
Opvallend is dat een deel van de respondenten het heel belangrijk vindt dat ze niet uitkijken op mogelijke zonnevelden (30,4% van de respondenten heeft dit als prioriteit één of twee), terwijl een ander deel dit veel minder belangrijk vinden (40,5% van de respondenten heeft dit als laatste of één-na-laatste prioriteit). Er heerst dus duidelijk meer verdeeldheid onder respondenten over het belang van deze voorwaarde voor het plaatsen van zonnevelden. Een vergelijkbare verdeeldheid is op te merken als het gaat om het gebruik van landbouwgrond voor het plaatsen van zonnevelden.

Net als bij het plaatsen van windmolens, vinden respondenten het veel minder belangrijk dat zij delen in de financiële opbrengsten van een zonnepark of dat hun energierekening lager wordt wanneer zij gebruik maken van de stroom dat opgewekt wordt in een nabijgelegen zonnepark.

Figuur 5: Prioritering voorwaarden voor het plaatsen van windmolens

Figuur 6: Prioritering voorwaarden voor het plaatsen van zonnevelden

Dilemma's voor het plaatsen van zonnevelden en windmolens

In dit gedeelte van de vragenlijst werden vijf energiedilemma's voorgelegd aan de respondenten. Deze dilemma's zijn nadrukkelijk bedoeld om beter inzicht te krijgen in de voorkeuren van inwoners indien zonnevelden en windmolens geplaats worden. De opties die worden weergegeven in ieder energiedilemma zijn geenszins een blauwdruk voor de toekomst.

Ook zijn deze energiedilemma's toegespitst op onderdelen van de energietransitie waarover nog geen overeenstemming is, maar die wel impact hebben op het landschap van de gemeente. Enkel energiebesparing en zonnepanelen op daken is naar alle waarschijnlijkheid niet voldoende om als gemeente aan de energieopgave voor het komende decennium te voldoen. In ieder geval wil de gemeente Montfoort voorbereid zijn op een situatie waarin dergelijke lastige keuzes gemaakt moeten worden.

De resultaten bij ieder energiedilemma worden hieronder toegelicht. Ook worden er een aantal opmerkingen toegevoegd die respondenten hebben opgeschreven als toelichting op hun voorkeur bij ieder dilemma. Deze opmerkingen zijn bedoeld als illustratie van de aandachtspunten die meerdere respondenten melden bij het desbetreffende energiedilemma.

Energiedilemma 1: enkele grote zonnevelden of veel kleine zonnevelden verspreid

Optie 1 Op enkele plekken in het gebied een aantal grote zonnevelden	**Optie 2** Veel kleine zonnevelden verspreid over het gebied, bijvoorbeeld op boerenerven
39,3%	**60,7%**

Het eerste energiedilemma heeft betrekking op het clusteren dan wel verspreiden van zonnevelden. De voorkeur van respondenten gaat uit naar het plaatsen van kleine zonnevelden, verspreid over het gebied. Wel geven een aantal respondenten aan dat dit enkel de voorkeur onder de voorwaarde dat dit rendabel is:

> *"Optie 2 enkel als dit mogelijk blijkt. Dit kan niet altijd uit financieel, dan is wellicht schaalgrootte nodig."*

Ook vinden respondenten het belangrijk dat de zonnevelden op een goede manier landschappelijk worden ingepast:

> *"Bij voorkeur zo min mogelijk zichtbaar in het landschap, bij voorkeur omringd door groen".*
> *"Klein veld lijkt minder storend in het landschap. Is nog te verstoppen achter maïs!"*

Een deel van de respondenten maakt duidelijk in de toelichting op hun antwoord dat zij helemaal geen zonnevelden willen. Zeker tien van de vijftig respondenten die een toelichting hebben gegeven bij dit energiedilemma geven aan geen zonnevelden te willen. Sommige zien meer mogelijkheden in het plaatsen van zonnepanelen op daken, aangezien deze volgens hen nog onvoldoende worden gebruikt:

> *"Geen zonnevelden aanleggen, maar alleen toepassen op daken. Uitzondering is voormalige vuilstortplaats Mastwijk in combinatie met recreatieve voorzieningen"*

Energiedilemma 2: windmolens langs de snelweg of juist in het open landschap?

Optie 1 Windmolens in een rij langs de snelweg (A12)	**Optie 2** Windmolens in het open landschap
94,4%	**5,6%**

Het tweede energiedilemma gaat over de locatie van windmolens. De afweging is of deze geplaatst moeten worden langs de snelweg, of geclusterd in het midden van het open landschap. Een overduidelijke meerderheid van de respondenten heeft een voorkeur voor het plaatsen van windturbines langs de snelweg.

Wel geeft 20 tot 40 procent van de respondenten die een toelichting hebben gegeven op hun voorkeur, aan geen voorstander te zijn van beide opties:

> *"Windmolens horen niet in het landschap, maar op een plek waar ze het zicht niet verstoren, bijvoorbeeld op zee."*

Een aantal respondenten zijn niet overtuigd van het rendement van windturbines:

> *"Het liefst helemaal geen windmolens, omdat er onderzoeken zijn die uitwijzen dat het rendement van windmolens (dat is incl. grondstoffen, fabricage en hele levensonderhoud) ver achterblijft t.o.v. zonnepanelen"*

Energiedilemma 3: zonnevelden dichtbij de bebouwde kom of ver van de bebouwde kom af?

Optie 1 Zonnevelden dichtbij de bebouwde kom	**Optie 2** Zonnevelden ver van de bebouwde kom
66,3%	33,7%

Het derde energiedilemma gaat over het plaatsen van zonnevelden dichtbij dan wel veraf van de bebouwde kom. Twee derde van de respondenten ziet liever dat zonnevelden worden geplaatst dichtbij bebouwing, en hierdoor het open landschap zo min mogelijk wordt belast. Eén van de respondenten zei het volgende hierover:

> *"Liever zo mooi mogelijk laten aansluiten op bestaande bebouwing dan 'uitsmeren' en het hele landschap aantasten"*

Waar de ene respondent aangeeft dat ze de zonnevelden zo min mogelijk willen zien, ziet de andere minder problemen met de zichtbaarheid van zonnevelden:

> *"Ver van bebouwde kom, achter houtwallen en niet zichtbaar voor bewoners. Ook niet zichtbaar in open landschap"*
> *"Zichtbaarheid kan ook positief zijn! Bewustwording"*

Een aantal respondenten geven ook enkele nuanceringen. Of een zonneveld vlakbij of ver af van de bebouwde kom moet worden geplaatst, is afhankelijk van de positie en de grootte van het veld:

> *"Het heeft echter óók te maken met de grootte van het veld. Een kleiner veld is oké dichterbij de bebouwde kom"*
> *"Het blijft afhankelijk van de positie. Je moet elke oplossing apart beoordelen. Er is geen eenduidig antwoord. Soms kan het beter dichtbij de stad. In een ander geval beter in de vrije ruimte"*

Energiedilemma 4: enkelvoudig of meervoudig ruimtegebruik bij zonnevelden

Optie 1 Zonnevelden plaatsen zonder ander ruimtegebruik	**Optie 2** Zonnevelden plaatsen in combinatie met andere opgaven
35,9%	**64,1%**

Het vierde dilemma gaat over het enkel- of meervoudig ruimtegebruik bij het plaatsen van zonnevelden. Zonnevelden kunnen dichtbij elkaar worden gezet, waardoor de opwek van duurzame energie beperkt blijft tot een duidelijk afgebakend gebied. Wanneer een gebied enkel gebruikt wordt voor de opwek van duurzame energie, spreken we van enkelvoudig ruimtegebruik, waarbij er zo min mogelijk hectare grond wordt gebruikt. Echter is het ook mogelijk om bij het plaatsen van zonnevelden ruimte te bieden aan andere opgaven, zoals natuurontwikkeling of landbouw. Hiervoor is doorgaans meer hectare grond nodig.

Bijna twee derde van de respondenten spreken hun voorkeur uit voor het plaatsen van zonnevelden in combinatie met andere opgaven. Een aantal respondenten benadrukken dat er ook een optie is om zonnepanelen te plaatsen op geluidsschermen en wanden:

> *"De mogelijkheden van het gebruik van zonnepanelen, zijn meer dan op de foto. Kunnen ook gebruikt worden als afscheiding/wanden"*

Wel zijn een aantal respondenten bang dat meervoudig ruimtegebruik het landschap meer aantast:

> *"Ruimte zo efficiënt mogelijk benutten om de grootte van het landschapsgebied dat 'aangetast' wordt zoveel mogelijk te beperken. Liever een hoopje in de pot dan uitgesmeerd over de vloer"*

Energiedilemma 5: enkelvoudig of meervoudig ruimtegebruik bij zonnevelden

Optie 1
40 voetbalvelden met zonnevelden (ongeveer 2 keer de grootte van het zonneveld op de afbeelding)

37,1%

Optie 2
1 grote windmolen (ongeveer 5 MW met een tiphoogte van 240 meter)

62,9%

Het vijfde energiedilemma gaat over het plaatsen van een zonneveld of windmolen. Hierbij wordt aangegeven dat 1 groot zonneveld van 20 hectare (ongeveer 40 voetbalvelden) ongeveer evenveel elektriciteit levert als een grote windmolen van 240 meter. Een aantal respondenten geeft aan in de toelichting op hun antwoord dat zij meer zien in een combinatie van beide opwekvormen van duurzame energie. Ook zijn er een aantal respondenten die duidelijk maken dat ze geen van beide opties zien zitten.

Waar de ene respondent aangeeft dat met het plaatsen van een windmolen minder goede landbouwgrond verloren gaat, maken andere respondenten zich zorgen over het plaatsen van een windmolen:

> *"Zo'n grote windmolen is een vervuiling van de 'horizon' die je overal in de polder kunt zien. Een zonneveld heeft dat probleem niet en is alleen van dichtbij storend. Nog mooier zou natuurlijk zijn om zo veel mogelijk zonnepanelen op een intelligente manier te verwerken in bestaande infrastructuur (bijv. geluidswal A12, dakpannen op woonhuizen, raamfolie bedrijfspanden, daken van grote loodsen en bedrijfspanden)"*

Ook zijn respondenten bang dat het plaatsen van een windmolen een precedent is voor het plaatsen van meer windmolens, waardoor het karakteristieke landschap wordt aangetast:

> *"De ervaring leert dat als er één windmolen wordt geplaatst, dat er in de loop der tijd meerdere zullen volgen waardoor het mooie karakteristieke beeld van het Groene Hart voor altijd zal verdwijnen"*

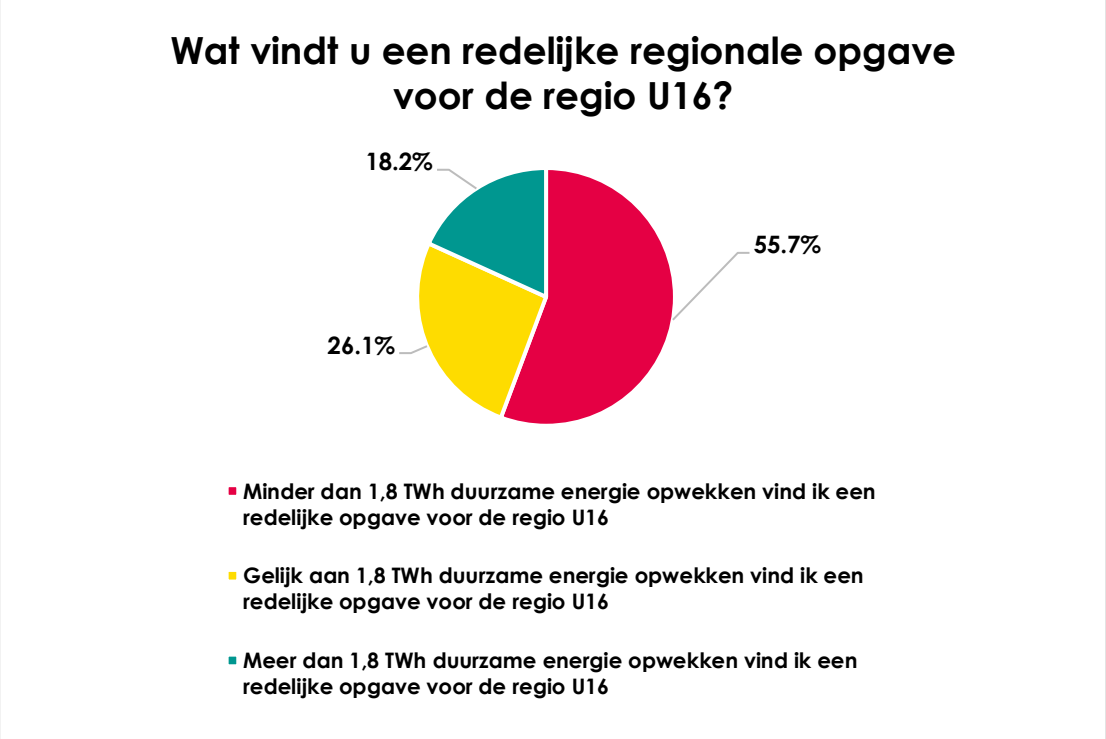
Regionale opgave en lokale bijdrage

In dit onderdeel van de enquête kregen respondenten twee verdiepende vragen met betrekking tot de regionale energieopgave en de lokale bijdrage aan deze opgave.

Regionale opgave
Respondenten zijn gevraagd naar wat ze een redelijke regionale opgave vinden voor de regio U16 (zie figuur 7). Eén op de vier respondenten vindt dat 1,8 TWh een redelijke regionale opgave is. In de toelichting op hun antwoorden geven deze respondenten aan dat we nu eenmaal moeten voldoen aan de afspraken, en dat minder duurzame elektriciteit opwekken geen optie is.

Ruim de helft van de respondenten (55,7%) vindt een regionale energieopgave van minder dan 1,8 TWh voldoende. Men ziet te weinig mogelijkheden in de regio om voor zoveel TWh aan zonneparken en windmolens te plaatsen. Ook geven een aantal respondenten aan in de toelichting op hun antwoord, dat zij tegen een regionale aanpak zijn en juist willen pleiten voor een nationale aanpak. Bijna één vijfde van de respondenten staat open voor een opgave van boven de 1,8 TWh. De doelen van 2050 worden als reden genoemd. Men vindt dat als je toch al bezig bent, je beter direct kan doorpakken.

Figuur 7: Houding ten aanzien van regionale opgave

Zo vindt een inwoner van de gemeente Montfoort dat de regio U16 de nodige 1,8 TWh moet bijdragen:

> *"Landelijk draait het om 35 TWh van alle regio's gezamenlijk. Deze opgave wordt gehaald met de huidige plannen uit alle regio's. Op deze manier levert de energieregio met 16 gemeenten*

een bijdrage die aan de magere kant is. Vind de opstelling van de Montfoortse gemeenteraad dan ook niet heel tactisch. Je moet de opgave wel samen oplossen."

Een andere inwoner vindt het een lastige beslissing gezien er rekening gehouden moet worden met meerdere factoren:

"Lastige afweging, maar gelet op de grootte van de regio ten opzichte van het aantal inwoners en de hoeveelheid bebouwing (wat allebei zal toenemen) lijkt mij de ruimte voor energieproductie via deze technieken (zon/wind) tamelijk beperkt als we op langere termijn ook nog een beetje niet-stedelijk onbebouwd platteland willen behouden voor het welzijn van de mensen."

Lokale bijdrage

Respondenten zijn ook gevraagd naar wat zij een redelijke lokale bijdrage vinden van de gemeente Montfoort aan de regionale opgave van de RES U16 (figuur 8). De voorkeuren zijn enigszins verdeeld. Bijna 40% van de respondenten wil dat de gemeente Montfoort minder dan 70% van het verwachte eigen elektriciteitsverbruik in 2030 gaat opwekken. De meerderheid (60,7%) is dus van mening dat de gemeente Montfoort minstens 70% van het verwachte eigen elektriciteitsverbruik kan opwekken in 2030. Ruim 30% van de respondenten wil dat de gemeente Montfoort 100% of meer dan het verwachte eigen elektriciteitsverbruik in 2030 gaat opwekken.

Figuur 8: Houding ten aanzien van lokale bijdrage aan regionale opgave

Zo vindt een respondent dat de gemeente Montfoort door moet pakken uit solidariteit voor de buren:

> *"Montfoort heeft goede mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie en wij als Montfoorters maken ook gebruik van voorzieningen van bijvoorbeeld Utrecht en Woerden. We moeten elkaar dus helpen als die mogelijkheid er is en niet enkel voor ons zelf opwekken. Daarnaast kan het financiële voordelen bieden door zelf mee te investeren."*

Een aantal respondenten willen best ambitieus zijn, maar geven in de toelichting aan dat dit afhankelijk is van de hoeveelheid duurzame elektriciteit dat kan worden opgewekt met zonnepanelen op daken. Zo vraagt een respondent:

> *"Als we alle geschikte daken volleggen met zonnepanelen. Ook stallen en bedrijven meegerekend. Hoever kom je dan?"*

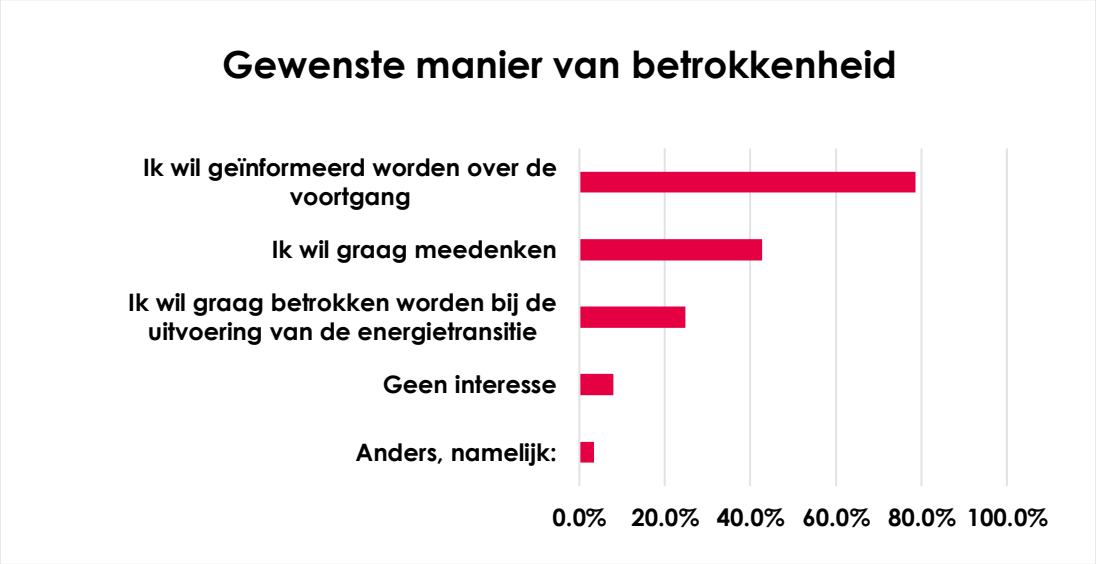
Een andere inwoner biedt echter een terugkerend tegengeluid:

> *"Begin a.u.b. zo snel mogelijk met alternatieven, zodat we ons landschap kunnen behouden."*

Betrokkenheid bij de energietransitie

Respondenten zijn gevraagd op welke wijze zij graag geïnformeerd en betrokken willen worden bij de lokale energietransitie. Als respondenten worden gevraagd op welke manier zij graag betrokken willen worden bij de energietransitie, geeft 78,7% aan dat zij graag geïnformeerd willen worden over de voortgang. 42,7% van de respondenten wil graag meedenken over dit onderwerp, en één vierde van de respondenten wil betrokken worden bij de uitvoering van de lokale energietransitie. 7,9% van de respondenten wil op geen enkele manier betrokken worden.

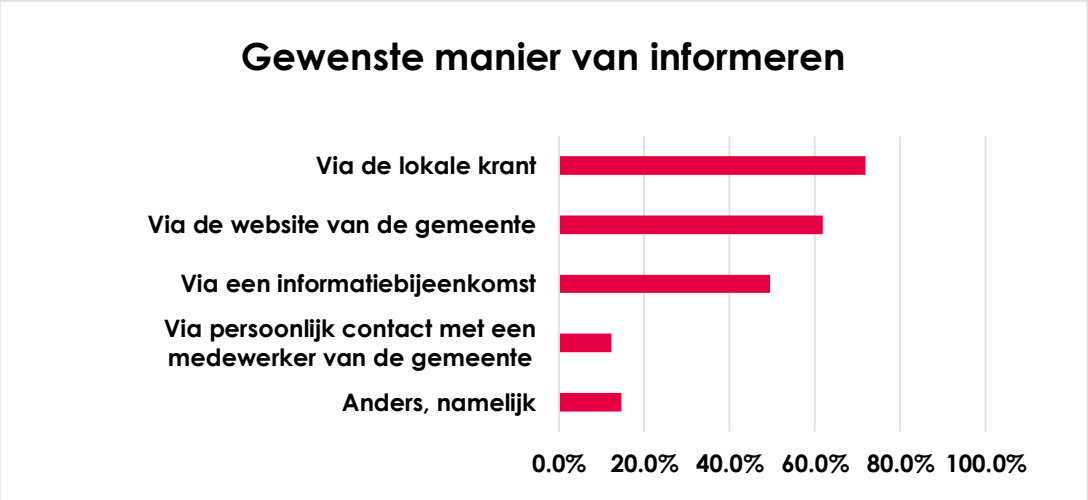
Figuur 9: Gewenste manier van betrokkenheid

Wanneer respondenten worden gevraagd op welke manier ze graag geïnformeerd willen worden over de lokale energietransitie, geeft 72% van de respondenten aan dat hun voorkeur uitgaat naar

informatie via een lokale krant. Ook informatie via de website van de gemeente (61,8%) en via een informatiebijeenkomst (49,4%) wordt als erg gewenst gezien. Als andere optie geven een aantal respondenten aan dat ze graag op de hoogte worden gehouden via de mail.

Figuur 9: Gewenste manier van informeren

Eveneens zijn respondenten gevraagd of zij financieel betrokken willen worden bij de lokale energietransitie. En zo ja, op welke manier. De meest populaire vorm van financiële betrokkenheid is het kopen van aandelen (34,8%) en/of het afnemen van stroom van een windmolen of zonneveld (32,6%). Ruim één vierde van de respondenten wil lid worden van een lokale energiecoöperatie.

Een klein deel van de respondenten wil eigenaar worden van een lokaal energieproject, zij het samen met omwonenden (11,2%), met omwonenden en een professionele ontwikkelaar (16,9%) en/of alleen of eventueel in samenwerking met een professionele ontwikkelaar (13,5%). In deze resultaten zit veel overlap: een respondent die samen met omwonenden en lokaal energieproject wil starten wil dit ook wel doen in samenwerking met een professionele ontwikkelaar.

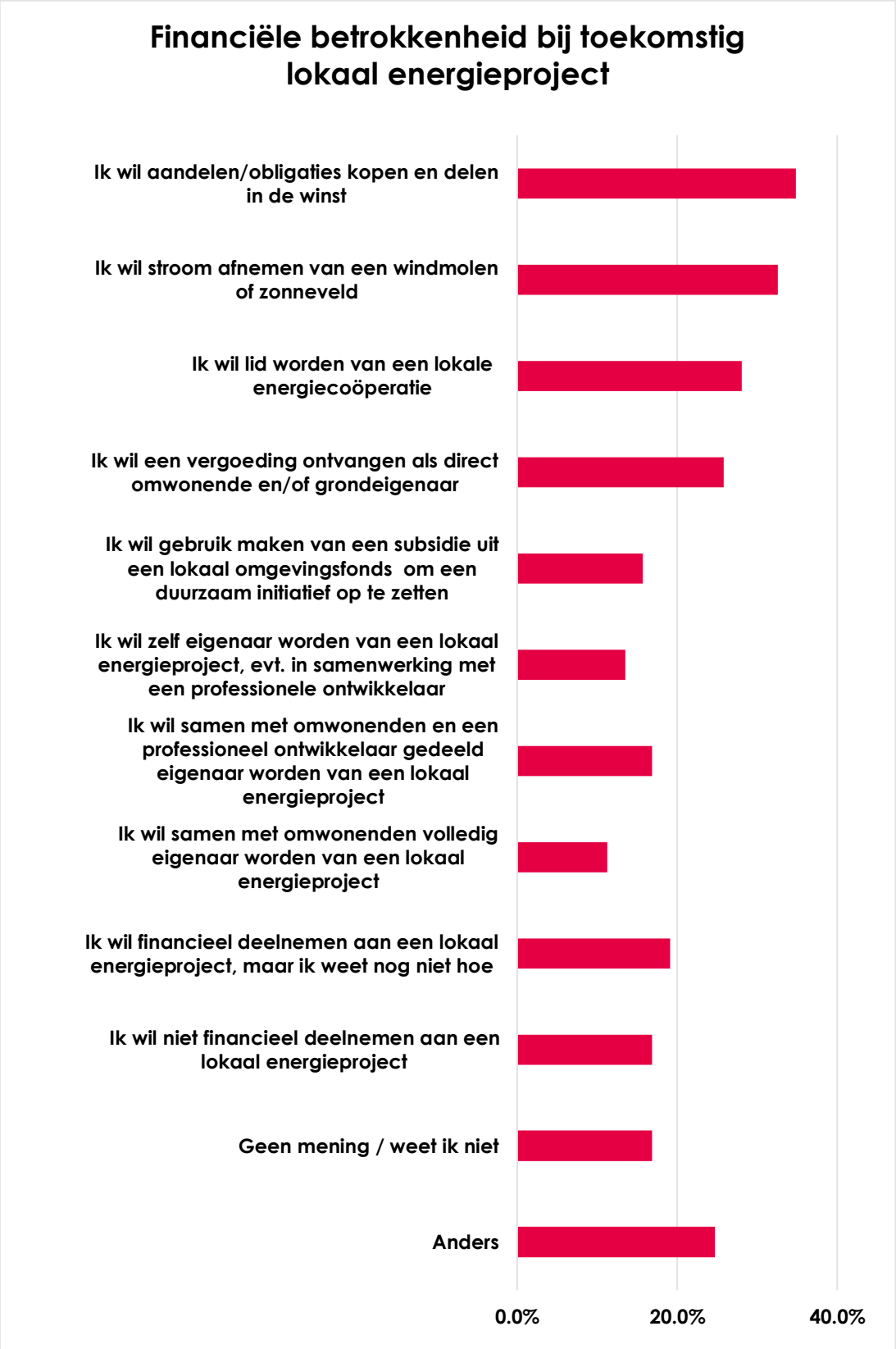
Bijna één van de vijf respondenten wil wel financieel betrokken worden, maar weet niet hoe. Ook is 16,9% van de respondenten niet geïnteresseerd om financieel betrokken te worden. Daarnaast geeft een groot deel van de respondenten die aangeven op een andere manier financieel betrokken te willen zijn, dat ze reeds zonnepanelen hebben geplaatst op hun daken (of dit van plan zijn te doen). Een deel van hen levert hiermee al duurzame stroom terug op het net:

> *"Ik heb zelf zonnepanelen en lever per saldo jaarlijks energie terug. Hebben andere bewoners er ook nog iets aan. Stimuleer het plaatsen van zonnepanelen en aardwarmte installaties voor bedrijven en particulieren. Is ook tegen het opwarmen van de aarde. Neem hier het voortouw in"*

Er zijn ook respondenten die aangeven dat ze het belangrijk vinden dat de inkomsten gelijk verdeeld worden over de gemeente:

> *"De gemeente moet de inkomsten gelijk verdelen over alle inwoners"*
> *"Als de opbrengst voor de gemeente zelf is, kan dit bijvoorbeeld belastingverlaging voor iedereen opleveren. Dan heeft iedereen er voordeel van (Dus let op: niet als extraatje gebruiken, maar in plaats van bestaande inkomsten)"*

Figuur 10: Financiële betrokkenheid bij toekomstig lokaal energieproject

think. do. connect.

E:M+MA.
Wijnhaven 88
2511 GA Den Haag
070 - 87 00 460
info@emma.nl
www.emma.nl
Volg ons op Facebook, Twitter en LinkedIn